

Horváth György:

A Móricz Zsigmond Művelődési Ház történetéből

Az 1870. június 4-ei Zala-Somogyi Közlönyből idézünk: ... „Kiskanizsa város » Polgári Kör «-ének alapszabálya helyben-hagyva a minisztériumtól beérkeztek; az egyesület megnyitása ünnepélyességgel fog megtörténni.” – Valahol itt kezdődött egy nagyszerű folytatás, amely a Móricz Zsigmond Művelődési Ház tevékenységében nyilvánult meg.

Az 1870-es alapszabály is adott útvalót: „A kör célja zártkörű társas egyesülés, olvasás, közhasznú ismeretek gyűjtése, azoknak egymással közlése, s általában szellemi önművelés.”

Ezt tekinthetjük kiindulópontnak, kiváló alapnak a Móricz Zsigmond Művelődési Ház működéséhez.

Ismeretes, hogy 1927-ben önálló otthont építettek a lelkes kiskanizsaiak, a jelenlegi épületet. A II. világháború megviselte a létesítményt, de 1945. szeptember 3-án már újra működött az olvasókör, elnöke Plánder László lett.

1949. január első vasárnapjáig látogathatták a kiskanizsaiak az épületet, ekkor az MDP vette át leltár szerint. A szervezett élet ekkor megszűnt.

1956. október 27-én Gozdán József javaslatára újból Plánder László vezette a kört. Nem sokáig működhetek, 1957 márciusában az MSZMP Városi Bizottsága visszavette a házat, és az olvasókör működése újra megszűnt.

A politika újra a kultúra felé fordult. Megkezdődtek a művelődési házak szervezései a törvényi szabályozásnak megfelelően. A ház első igazgatója Búzás József volt, akinek vezetői megbízatását 1958. szeptember 25-én vissza is vonták.

Ezután nevet is kapott a háza: Hazafias Népfront Kiskanizsai Olvasókör Kultúrotthona lett. Vezetői tisztét Hajgató Sándor töltötte be, akinek szinte a semmiből kellett kiindulnia először a feltételek megteremtésében és vele párhuzamosan a tartalmi munkában. Elég csak egy adatot közölni, hogy a ház vezetésének átvételekor az állóeszközleltár 6.409 Ft-ot mutatott.

De volt lelkesedés, volt igény a kiváló hagyományok folytatására.

Az 1959. december 31-i állapot jelzi a munkát, az éves költségvetést és teljesítést:

tervezett költségvetés összes kiadással	20.000 Ft
ebből saját bevétel	17.000 Ft
állami támogatás	3.000 Ft

Záráskor egyértelműen pozitív volt a kép, ugyanis a kiadások nem lépték túl a 20.000 Ft-ot. A saját bevétel pedig 18.551,56 Ft volt. Ezen adatból következtethetünk a rendkívül aktív, sokrétű művelődési tevékenységre és nem utolsósorban a látogatottságra.

1960. január 1-jével Vizeli Dezső lett az igazgató részfoglalkozásban havi 400 Ft-ért. Elsősorban az ő emlékének tisztelgek dolgozatommal, ő volt a vezető 1961–1992 októbere között. Ő adta a formát, ő alapozta meg a Móricz Zsigmond Művelődési Ház profilját. A hagyományokat, a kiskanizsai nép igényét kiválóan felmérte. Ezért lett eredményes a ház működése.

Az 1920-as évek végén önerőből készült épületet 1945-ben – mint a jó gazda – rendbe tetette Kiskanizsa népe. Az újabb felújítás 1963. július 15-étől december 24-ig tartott. A következő tatarozás 1990-ben volt; 13 millió Ft-ba került, további működésre így alkalmassá vált. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy a kiskanizsaiak védtek, óvták is tulajdonukat. Burján Kálmán művelődési osztályvezető a következőket írta 1963. március 7-én: „A Móricz Zsigmond Kultúrotthon ellenőrzése alkalmából megállapítást nyert, hogy a klubteremben szórakozó ifjúság magatartása igen kulturált. A közösség vagyonát megbecsülik és megvédik, Tisztaság, rend tapasztalható a termekben. A foglalkozások szervezettek, Vizeli Dezső igazgató irányító és szervező munkája dicséretes. Az elért eredmény sok türelmet, fáradozást és tapintatot követelő munka eredménye.”

Két alapvető törvényt idézünk és azok megvalósulását vizsgáljuk a művelődési házban. Mozaikszerűen emelünk ki lényeges és jellemző tényezőket.

Ugyanis egy művelődési ház története nem a létesítmény, hanem a benne folyó munka története és ezt a továbbiakban is így értelmezzük.

A művelődési otthonról szóló 2/1960. Kormány és végrehajtásról rendelkező 3/1960. MM. sz. rendelet módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege:

„R. 1. § (1) A művelődési otthon a lakosság művelődését szolgáló intézmény. Célja és feladata: hogy segítse

a lakosság világnézeti, politikai, szakmai, továbbá művészeti nevelését, általános műveltségének emelését, nyújtson ösztönzést és lehetőséget a társas élet formáinak kialakításához és a színvonalas szórakozáshoz.”

A 150/1968. MM. számú utasítás így szól a művelődési otthon jellegű intézmények továbbfejlesztéséről tartalmi idézetben:

A művelődési háznak gondoskodni kell szervezett keretben az ismeretterjesztés változatos formáiról
a helyi hagyományok további ápolásáról
az ifjúság körében folyó kulturális munkáról
művészeti együttesek működéséről
játék- és sportlehetőség biztosításáról
fiókkönyvtár működtetéséről.

Bevetetőben megállapíthatjuk, hogy ezeknek az elvárásoknak maximálisan eleget tett a Móricz Zsigmond Művelődési Ház, amely nevet Gozdn József és Vizeli Dezső választottak.

Először nézzük az ismeretterjesztést és területeit! Majd vizsgálni fogjuk a szervezett műsorokat. Kiemeljük a szakkörök és klubok működését. A záróegységben az öntevékeny művészeti csoportokról emlékezünk meg, amelyek ma is a ház fényét jelentik.

Rendszeresek voltak az ismeretterjesztő előadások. Ezek egyrészt politikai elvárások is voltak, másrészt igény is jelentkezett rájuk. A tematika meglehetősen széles volt. Az egykori hivatalos dokumentumokban olvashatunk politikai, agrártudományi, egészségügyi, közlekedési, földrajzi és még sok más területű előadásról vagy előadás-sorozatról.

A nyilvántartó könyvek pontosan megnevezik az előadás fajtáját, az előadót, a résztvevők számát. A gyakoriság, a témaváltozatosság és a megjelentek száma beszél nekünk. Két adatsort vessünk össze! 1965-ben 18 ismeretterjesztő előadásra 1838-an vettek részt, 1974-ben 33 alkalommal 5138-an látogattak el ezért a rendezvényért a házba. Az alkalmak száma éves viszonylatban 15 és 40 között volt. Az utóbbi azt jelenti, hogy – a nyári hónapokat leszámítva – hetente legalább egy előadás volt. Ismételten hangsúlyozni kell, hogy ezek az adatok csak az ismeretterjesztésre vonatkoznak. A témákban dicséri a házat az igényesség és a sokszínűség.

A közönségigény – életkor szerint is – kielégítése alapvető volt a vezetőség terveiben. A szórakoztató műsorok is kiemelkedő helyet foglaltak el a művelődési ház programjában. Havonta egy-két alkalommal az ország vezető és divatos művészei, együttese léptek fel a ház színpadán: Ihász Gábortól Korda Györgyig, a V' Moto Rock együttestől a Kati és a Kerek Perecig. A nagy humoristák sora szerepelt Kiskanizsán: Hofi, Somogyi, Komlós, Peterdi és mindenki, aki számított e területen.

A nyilvántartó könyveknek olyan rovata is volt, amely a házon kívüli rendezvények nevet viselte. A nagy nézőszám esetén sokszor igénybe vették az úttörőházat, később a Hevesi Sándor Művelődési Központot is.

Életrevaló kezdeményezése volt Kápolnás Zoltánnak a Sáska Sportkör olyasfajta támogatása, hogy neves művészeket hívott a MÁV NTE munkacsarnokába előadás-sorozatra. A színpad az ökölvívó-szorító volt. Egy alkalommal a színpadra lépő Szuhay Balázs a sok néző láttán – a meglepetéstől – így szólalt meg: „Tudtam, hogy Kanizsa nagy, de hogy ennyire!”

Az említett rendezvényfajta kivétel nélkül mind teltházások voltak.

Gondoltak a gyerekekre is a ház munkatársai. Viszszatéró vendégek voltak a bábszínház, a bűvészek, a bohócok és egyéb gyermekműsorok.

A szervezők követték a „divatot”. Jól mutatta ezt a fellépők sora, ugyanakkor az igényesség is fő jellemzőjük volt. Az előbbieket bizonyítják a vendégeknyvbe beírtak, melyek szintén kitűnő forrásanyaggal szolgáltak a ház működésére vonatkozólag.

Az elmondottak igazolására vegyük az 1975-ös évet.

Saját rendezvényei így alakultak a Móricz Zsigmond Művelődési Háznak:

megnevezés	alkalom	résztvevő
családi és társadalmi ünnepek	8	1250
műkedvelő előadás	2	446
hivatásos művészek előadása	13	2422
műsor nélküli tánc	9	1822
gyerekek részére	4	692
diszkrét	6	458
összesen	42	7090

„Házon kívül” 23 alkalommal léptek fel együttese az intézménynek, 19 helységben 5020-an látták őket. Az egyik csúcspontot az 1982. év jelentette. A Kanizsa Táncegyüttest külföldi szereplésével együtt 58 helyen 45.284 néző látta. (A szám nemcsak a táncegyüttes nézettségére vonatkozik.) A ház színvonalas munkájának dicséretét erősíti, hogy az együttesek irányítását egy-két főfoglalkozású és néhány mellékállású szakkörvezető intézte sok-sok munkával, lelkesedéssel, ügyszeretettel, hozzáértéssel.

A szakkörök működése, működtetése többszörösen is dicséretes. Egyszer jelentette a folyamatosságot. Alkalmas volt a hagyományteremtésre, alapot jelentett a fejlődéshez. A ház vezetőségének szakmai hozzáértését mutatja, hogy mennyire tudatosak voltak törekvéseik. Évtizedekig működött, működik néhány szakkör. Ez elsősorban az igények jó felismerését bizonyítja. Nem időrendben foglalkozunk ezekkel, csak néhányat kiemelünk közülük. Kétségtelen az élre kívánczik a himző szakkör, amelyet kezdetben népi díszítőnek neveztek. 1976-ban alakult. Szőke Lászlóné volt mindvégig az irányító. 30–45 fő találkozott minden második hétfőn 17–21 óra között. Az éveket kiállítások zárták, amelyek anyagából több országos pályázatokra, kiállításokra is eljutott, sok díjat is nyertek.

Nagy szerepe volt a szakkörnek a közösségformálásban is. Ezt jól példázza Halászné szakköri tag vendég-

könyvbe való bejegyzése 1985. május 26-án. (Pető Margit szövegét írta át így.) „... sáskának születtem, létem ez, s örököm, hogy megtanultam a népi kézimunkát miveltetni, Szőke Lászlónénak köszönöm.”

Erősítő elem volt az év végi kiállítások mellett rendezéssé váló kirándulások az ország különböző helyeire. Kapcsolatba kerültek a varasdi Sloboda Vis kézimunkázó csoporttal. Volt közös kirándulásuk, egymást meglátogatták, volt közöttük szakmai tapasztalatsere is. A szakkör 1987-ben fejezte be működését.

A zenével kapcsolatosan említünk még két szakkört, amelynek alapvető szerepe volt a művelődési ház későbbi életében. A zeneszakkör 1965–66-os évben kezdte meg működését. Baranyai Géza vezette nagy szakértelemmel. Szombatonként 16–19 óra között voltak a próbák. 27 fiatallal foglalkozott eredményesen. A végeredményt úgy fogalmazhatjuk meg, hogy ifjúsági zenekar alakult belőlük. A ház akkor még nem tudhatta, hogy merre fog haladni a zenei élet, hogy a csúcspont majd a Bojtár Együttes lesz.

1983–84-es tanévben iskolai keretek közé került a népzenei szakkör. Fodor Gyula a Tanácsköztársaság Téri Általános Iskolában hétfőn és szerdán foglalkozott 11 fővel. A napló tanúsága szerint ez haladó csoport volt. Itt a szakszerűség, a gondos előrelátás volt a kiemelendő.

Ugyancsak szakkörként kezdett működni 1987-ben az utánpótlás népzenei csoport. Itt kifejezetten az egyéni foglalkozás került előtérbe. Fodor Gyula négy tanulóval dolgozott. Folyamatos munkáról és hagyományról szólhatunk, ugyanis 1987-től ezt a feladatot Vizeli József vette át. Így nem csoda, hogy a Bojtár Együttes ilyen magas fokra jutott, hogy kiváló zenészek kerültek az együttesbe. Nem volt és ma sincs létszámgondjuk.

A művelődési ház életének szerves részei a klubok. 1976-ban alakult meg a Nyugdíjas Klub, Vizeli Dezső irányította. Heti három alkalommal tartottak foglalkozásokat. Az állandó taglétszám állandóan 30 fő felett volt. Voltak könyvismertetések, borkezelésről előadás, tévé-nézés, népi bútorok bemutatása, filmvetítés, diaképes előadás, felolvasások, sakk, kötetlen beszélgetés, szakfolyóiratok olvasása. Társadalmi vezetőség irányította a tevékenységet. Rendszeres és magas volt a megjelenési arány az egyes alkalmakkor.

A szakmai divat terméke volt az 1976-ban létrejött nyúltenyésztők klubja. 25–30 fő vett állandóan részt a foglalkozásokon. A nyulakat ez idő tájt a felvásárlók viszonylag jó áron vették át.

A fiatalok megnyerésének különböző formáit találjuk a repertoárjában. Kápolnás Zoltán vezette az ifjúsági klubot, amely 1978-ig tevékenykedett. Tagsági díjat is szedtek. A sextól az orvosi előadásig minden megtalálható volt a programban. Évente a legjobban dolgozó klubtagokat ifjúsági táborokba vitték. A rendezvények száma és a megjelenési szám sokat elárul a működésről.

Példának álljon itt az 1975-ös év statisztikája:

29 társadalomtudományi rendezvény	1543 fő
7 természettudományi	146 fő
5 TIT-előadás	155 fő

1976. április 30-án elnyerték a kiváló klub címet. Klubok közötti vetélkedőn vettek részt. Sportversenyeket is szerveztek hasonló szervezetek között.

1978-ban aranykoszorús kitüntetést kaptak, ezzel ismerték el a szervezett, rendszeres és kiváló klubmunkát.

Érdekes kezdeményezés – művelődési házba csalogatás – volt az 1974-ben alakult nyolcadikosok klubja, amely 1987-ig megszakításokkal működött. Az aktuális kérdések mellett foglalkoztak illetlenül, társastánc-tanulással, tartalmas programjaik voltak.

Dicséretes volt az 1986-ban megszervezett napközis klub. Az értelmes szabadidő-eltöltés nagyszerű példája a kezdeményezés. A napközi „vesztett” gyermekmegőrző funkciójából. Érdemes még csak felsorolni is a nemes, hagyományörző programokat. Ezek egy része a Móricz Zsigmond Művelődési Ház csoportjaiba irányította a gyerekeket. Ilyenek voltak: gyermekjátékok és népszokások tanítása, rajzfilmek nézése, játék- és bábkészítés, tojásfestés, tematikus vetélkedők, táncszínház.

Egy közösség életető eleme az amatőr színjátszás volt. Ennek nagy hagyományai voltak Kiskanizsán. 1961-ben kezdődött a Dinda-korszak, amely a területen a csúcspontot jelentette a településrészt életében.

A darabválasztás kezdetben a népszínművek felé vezetett a siker érdekében. Ilyen darabokon jól lehetett tanulni, s ez vezetett a magasabb művészi igény felé úgy, hogy a közönséggel a kapcsolat nem szakadt meg. Vigjátékok, zenés darabok, szórakoztató egyfelvonásosok jelentették a repertoárt. Hadd idézzünk egy sort ezekből: Sári bíró, Nyugdíjas állás, Májusfa, Lepsénynél még megvolt! Anyósgenerális.

Bármit csinálni csak értelmesen és szépen szabad. Dinda Gyula 1963. január 8-án kötelességvállalást íratott alá a szereplőkkel. Ez a szerep megtanulására, próbákon való megjelenésre és fegyelmezett viselkedésre, a rendezői utasítások szónélküli betartására vonatkozott. Figyelemfelkeltésül kiemeljük a 4. és 5. pontot: „Tudomásul veszem, hogy a próbákra sem késve, sem italosan nem megyek. Tudomásul veszem, hogy a fenti pontok be nem tartása esetén 1. szigorú figyelmeztetés, 2. 10 Ft pénzbüntetés, 3. kizárás lesz a büntetésem.”

Az együttes rendszeresen tájolt elsősorban a közeli községekbe. A szabin nők elrablását 12 helységben 15 előadásban mutatták be 2640 néző előtt. Jugoszláviában is játszottak.

Az Isten véled édes Piroskám is 15 előadást ért meg. Ezek nagy számok egy amatőr csoport életében. A többszöri szereplés lehetőséget és sok örömet is okozott a színjátszóknak, sok gondot a rendezőknek, szervezőknek.

Nagyon szerencsés volt a fiatalok és idősek aránya a

csoportban. Igazi népművelés volt tevékenységük.

Dinda Gyuláné betegsége miatt az együttestől megvált a rendező. Ezután Kápolnás Zoltán lett a szakmai vezető, még két évig „élt” a társulat. A 14 év alatt teljesítette feladatát, hivatását, még akkor is, amikor a Zalai Hírlap 1974. július 2-án egy bemutató kapcsán a következőket írta: „A túl sötét színpadképpel dolgozó, tehetséges csoportnak a továbbiakban igényes darabmegválasztásra kell törekednie.”

Ha szakmai körökben a Móricz Zsigmond Művelődési Ház nevét említik, akkor pávakör, Bojtár, Sáska, Kanizsa fogalmak asszociálódnak. A ház felvett működési körébe egy nagyon fontos területet és ezt a művészi tökélyig fejlesztette. Kimagaslóan teljesítette a 105/1968. MM. számú utasítás azon pontjait, amelyek a helyi hagyományok további ápolására és a művészeti együttesek működéséről szólnak. E területen érezzük leginkább a nagyfokú tervezést és tudatosságát.

A tánc, a zene szorosan összetartozik. Egy egységet képez a ház életében. Most mégis kényszerűségből és praktikumból szétválasztjuk. Így is érzékeltetni akarjuk azt a hosszú utat, amely az arany minősítéshez vezetett.

Az első adatokat 1965-ből vettük. Horváth Jenő vezetésével kezdődtek a táncpróbák, aki a minimális alapokat rakta le. Hamarosan Kozák Józsefné lett az irányító. Az első időszakban tizennyolcan jártak próbákra. További folytatásról nem szólnak a források.

Legközelebb 1972 szeptemberében találkozunk a házban a néptáncal, az irányító újra Kozákné. Ez évben már tíz helyen tartottak előadást, Pacsán egy bemutatón elismerő bírálatot kaptak. Valószínű, hogy 1972 előtt is voltak táncpróbák, hiszen a sikert nem adják olcsón.

1973. szeptember 1-jével új korszak következett a kiskanizsai táncosok életében. Papp László lett a művészeti vezető. Az út egyenes volt és felfelé vezető.

Átlagban 15–15 női és férfi táncos járt a próbákra, szerepelt a különböző koreográfiákban. A Móricz színpadáról hamarosan kiléptek – éppen tudásuk miatt – évente sok vendégszereplést vállaltak a környező településeken. 1974. december 13-án a tévé Hazai esték című műsorában a képernyő elé kerültek a pávakörrel együtt. Ez már jelzett valamit a táncstudásukból.

A következő évben már I. osztályú minősítést szereztek Szekszárdon. A vendégfellépések száma egyre nőtt. Egy zalai térképen egyszerűbb lenne bejelölni azokat a helyeket, ahol nem szerepeltek.

Két év vendégszerepléseinek helyeit soroljuk fel a következőkben. 1973-ban a kanizsai fellépéseken kívül színpadra álltak: Fityeház, Bajcsa, Eszteregnye, Inke, Surd, Letenye, Újudvar, Murarátka, Petrivente, Nemesgulács, Buzsák, Nagyrecse községekben és volt rádiószereplésük is.

1981-ben Badacsony, Gelse, Bagola, Molnári, Semjénháza, Szepetnek, Balatonmagyaród, Liszó, Zalaeger-

szeg, Surd, Kaposvár, Debrecen, Barcs, Nova voltak a fellépési helyeik. És az sem volt véletlen, hogy a bulgáriai testvérvárosban Nagykanizsa képviseletében Kazanlakban felléptek, tehát kultúrmissziót is töltöttek be. Technikai tudásuk emelése érdekében vendég koreográfusokat is fogadtak.

1977-ben Nován már megyei kiváló együttes lett a tánccsoport.

1978-ban a Sáska névtől „meg akartak szabadulni”, az új nevük Kanizsa Táncegyüttes lett, ma is ezen a néven szerepelnek.

1980: a III. ezüst fokozat éve, amelyet Papp László vezetésével értek el.

Elkezdődtek a külföldi rendszeres vendégszereplések meghívás alapján. A sort Csehszlovákia nyitotta meg. Ma már alig van olyan európai ország, ahol ne táncoltak volna. Műsoruk minden esetben valóságos folklórünnep volt. Legtöbbször velük léptek fel önálló számokkal a zenészek és a népi együttes.

1981-ben már ezüst I. fokozat lett a minősítésük, amely további töretlen fejlődést mutatott. Papp László táncos irányító munkája mellett a zenei vezető Fodor Gyula lett, akinek nagy szakértelme tovább erősítette közvetve a táncosokat. A teljes és legmagasabb művészi megoldást a Bojtár Népzenei Együttes megalakulása jelentette.

A következő évben már arany III. osztállyal dicsekedhetett a tánccsoport. Ez a minősítés újabb szerepléseket, meghívásokat eredményezett. 1986-tól ifjú Vizeli Dezső vette át a tánccsoportot, Papp László eltávozott az együttestől. Nem okozott törést a vezetőváltás az együttesben. Az idősebb táncosok közül távoztak néhányan.

Vizeli mellett Hetési László segítette a munkát. A következetes és nehéz próbák az arany fokozat még színesebb csillogását hozta és nem csoda, hogy Spanyolországtól Kazanlakig csak sikert eredményezett a fellépésük. Ez utóbbinak záloga volt a tervszerű utánpótlás biztosítása is. Nem időrendben vázoljuk a sikeres törekvéseiket e téren, hanem eljárásukra, módszereikre utalunk.

1984-től működik a Móricz Zsigmond Művelődési Házban az aprók tánca. Kezdetben a vezetők ifjú Vizeli Dezső és Fodor Gyula voltak. 30–50 kisgyermekkel tanították meg az alaplépéseket, jutatták el őket a színpadra. Az itt kezdők közül többen találkozhatunk a felnőtt együttesben. A szakmai munkát a következőkben Tóth István, majd Vizeliné Paksi Valéria irányította.

Kizárólag a ház keretei között működik és működött az ún. utánpótlás tánccsoport. 1978-ban alakították. A folyamatos működésükről és műsoraikról 1982-től vannak adataink. Közvetlen kapcsolódott táncuk a ház hagyományaihoz.

Tudatos és dicséretes törekvés volt egy-egy iskolába való „kivonulás”, és ott tánccsoport szervezése. Kettős és nemes feladatot láttak el. Az iskola kapott egy sze-

replésre alkalmas táncsoportot, míg a legjobbak szinte észrevétlenül a „Móriczban” találták magukat. Már az 1980-as évek közepén megtanulták és alkalmazták a „több lábon állást”.

Volt, illetve van csoportjuk a Zrínyi, Szabadság Téri és Péterfi Általános Iskolákban. A nyilvántartások alapján volt időszak, hogy 200 gyermek egyidejű foglalkoztatása is jellemző volt. Ez már jóval túlnőtt egy művelődési ház feladatkörén. Ez már városi dicséretes eredmény, tevékenység volt. Az emberré nevelés szempontjából is igen-igen dicséretes munka ez. A Móricz Zsigmond Művelődési Ház példát mutatott azon a téren, hogyan lehet egy kis közösségi tevékenység városi meghatározó. 1986-tól Cinege Csoport működik a Templomtéri Általános Iskola és a Móricz Zsigmond Művelődési Ház közös szervezésében kezdő és haladó csoporttal. Nagyszerű pedagógiai érzékre vall, hogy a rendszeres fellépést is biztosították a számukra a „nagy együttes” előtt. Természetesen ez nem zárta ki az iskolai ünnepeken, városi és egyéb versenyeken és bemutatókon való fellépést.

Külön szólnunk kell arról a népzenei tevékenységi útról, amely a kezdetektől az országosan elismert Bojtár Együttesig vezetett.

A zenei kísérlet biztosítása, az önálló fellépések igénye magas fokú kultúrát igényelt. Már 1961-től Dobronka József zenekart szervezett és szakkört vezetett. 1964-től Baranyai Gézával ketten dolgoztak e területen. 1968-tól Baranyai lett az együttesvezető. Más-más neven és felállásban játszottak. Kifejezetten népi zenekarként 1971. szeptember 1-jétől működtek 10–12 fővel. Tudjuk, hogy 1972-ben már 17 helyen léptek fel önálló műsorral. Csak érdekességként említjük, hogy a próbadíj 1974-ben 30 Ft volt, a két nyugdíjas 85-öt kapott. A népi zenekar vegyes funkcióval működött a következő években.

1977-től a vezetést Vizeli Dezső, a ház igazgatója vette át. Igazi néptanítóként, zenei műveltséggel, kiváló irányító lett. Sok kísérlet, önálló szereplés mutatta a tevékenységüket. Ki kell emelnünk azt a nemes formát, amikor a zenekar neves előadókat kért fel közös szereplésre. Bodza Klári, Dévai N. Kamilla, Béres Ferenc szerepelt legtöbbször az együttesrel. 1979-től Fodor Gyula vette át a vezetést a zenekarban. Az ő működése továbbemelte a művészi színvonalat. Kialakult egy olyan együttes körvonala, amely az ország legjobbjaival is felvehetette a versenyt. Fodor kiváló pedagógiai érzékkel és szakmai tudással dolgozott a zenekarral.

1980-tól Bojtár Együttes néven szerepeltek már, egészen más stílusuk alakult ki, mint az 1961-ben működött Dobronka-féle zenekarnak volt. A létszámuk 8 és 10 fő között mozgott. „Önállósodtak” ők is, hiszen szakmai színvonaluk olyan volt, repertoárjuk olyan széles, hogy maguk is a színpadra állhattak rendszeresen. 1984-ben 20 helyen szerepeltek, többek között Törökországban is.

A művészei színvonalat tévé-szereplés, film- és rádiófelvétel is bizonyítja.

1985-től Vizeli József az irányító, a szakmai fejlődés töretlen, a színvonal igen kiváló.

A táncosokhoz hasonlóan itt is biztosítani igyekeztek az utánpótlást. Említsük meg a dicséretes törekvéseket!

1983-tól népzenei szakkör címen Fodor Gyula irányításával kezdtek az utánpótlás biztosítását.

Külön említést érdemel a citerazenekar működése. A pávakörök hatására jött divatba újra ez a hangszer, amely több kiskanizsai család lakásán is megtalálható volt. Téli estéken meg-megszólt. 1975. március 1-jén Vizeli Dezső igazgató vezetésével alakult meg az együttes a házban. Vasárnap voltak a próbák 17 és 20 óra között. 14-en látogatták a ezeket. A citerások mellett voltak furulyások és köcsögdudások is. Több volt a felnőt köztük, mint a fiatalok. Foglalkozásuk is többféle volt (géplakatos, segédmunkás, portás, tanuló). Már az alakulás évének augusztusában színpadra léptek. (Ez is igazolta, hogy hagyományokat folytatott a ház, nemcsak kezdő „muzsikusok” jártak a próbákra.) Önálló műsort a következő községekben adtak: Balatonederics, Lesence-istvánd, Szekszárd, Surd, Murakeresztúr, Söjtör, Hahót.

A Borbontó című népi együttes műsorában is szerepeltek kísératként. Így még Zalszentjakabon, Petriventén, Bajcsán, Eszteregnyén és Nagybakonakon szerepeltek ez évben.

Vizeli Dezső úgyszeretetére nemcsak az volt a jellemző, hogy nem volt nála hétköznapi és ünnepnap – csak a kultúra szeretete és igazodás a kiskanizsai igényekhez –, hanem kitekintett a szomszédos községekbe is.

Szeptemberben 1979-ben alakított citerazenekart 9 fővel a gyerekek között. Ők 1981-ben a Megyei Népzenei Üttörő Szemlén ezüst fokozatot értek el. (Természetesen a Móricz Zsigmond Művelődési Házban is biztosított volt a fellépésük.) Heti két alkalommal próbáltak. 1987-ben aranyminősítést kaptak. 1992-ig dolgoztak együtt. Volt úgy, hogy 15 fő is járt egyszerre a zenekarba.

A fáradhatatlan igazgató 1982-ben Eszteregnyén is létrehozott egy citerazenekart. 9-en voltak. Rövid időn belül ezüst oklevél minősítést szereztek.

Nagy „fegyvertény” volt a 406. számú Polai János Ipari Szakmunkásképző Intézetben létrehozott együttes. Igaz, hogy a 9 tagból 4 Eszteregnyéről származott, de ez inkább érdem, mint „bűn”. Vizeli és a ház figyelemmel kísérte a zenekar tagjainak életútját, és ahol lehetett, továbbra is „megfogta” őket a népzene.

Az országos hírnév első állomása volt az 1970. szeptember elején alakult Röpülj pávakör. 8 énekes és 10 tagú zenekar kezdett el dolgozni. Már az alakuláskor megfogadták további szándékukat, hogy táncokkal akarják bővíteni a kört.

Az alapító és betanító Baranyai Géza nyugdíjas tanár lett, vezető primás Vizeli Dezső. Az első bemutatkozása-

suk 1971. január 3-án volt. (Ez az időpont még inkább megerősíti, hogy Kiskanizsán meglévő értékek „összegyűjtése” volt a legfontosabb lépés. Az alapok, a zenei tudás megvolt sokakban. Őket kellett aktivizálni és szakmailag felemelni.) A pávakörök divatját felkarolta az igazgató és a népi hagyományok megőrzésének, közkinccsé tételének nagyszerű útjára lépett. A nagyon pozitív „divat” magas színvonalú realizálása valósult meg. A régi olvasókörösök voltak az együttes lelkei. A próbák szombat este voltak. A leány táncsoport 1971 szeptemberében kapcsolódott a pávasokhoz. 1972-ben már a legmagasabb minősítést kapták. Volt alkalom, hogy közel 40 fővel léptek fel. 1973 elején már az 50. fellépésénél tartottak, díszelőadás volt Kiskanizsán. Bemutatták a kiskanizsai lakodalmast és a betlehemes játékot. A neves, tudós zenész Vas Lajos 1973. július 1-jén a következőket írta a vendégkönyvbe: „Gratulálok a szívet melegengető, élmény teli előadáshoz, néhány nagyon szép dalhoz, sok kitűnő szöveghöz, zenekarhoz. További sikereket és még több gyönyörű dalt kívánok a gyűjtőmunkában is.”

1975. március 2-án a 100. előadásuk volt. Óriási teljesítmény még az is, hogy 1971-től együtt voltak. A művészet szeretete eredményezte a próbákat, az együttléteket, a sok sikert. A vezetők irányító, szervező munkája mellett a próbák sokasága, a részvétel feltétlen dicséretes.

A nevük Kiskanizsai Népi Együttes lett. Országos minősítést szereztek a kiskórus kategóriában. A további „életút” már ismert. A Kanizsa Tánc- és Bojtár Népzenei Együttesben.

A Móricz Zsigmond Művelődési Ház profilját az 1970-es évektől megadta a pávakör, a tánc, a népzene, amely a kiskanizsai „tisza forrásból” táplálkozott elsősorban. Vizeli Dezső és munkatársai erre fordítottak hangsúlyt kiemelten. Ez nem jelenti azt, hogy a ház ne élte volna a kultúrotthonok megszokott életét. Rendezvényeinek száma a különböző foglalkozások méltó folytatói voltak az olvasóörnek.

Talán furcsának tűnik, de a sport is része volt a ház tevékenységi formáinak. Ezt két csoportba oszthatjuk. Az egyik a teremsport. Elsősorban Kápolnás Zoltán irányításával rendszeres volt az asztalitenisz. Ez nemcsak egyszerű játszadozást jelentett, bár ennek a jelentőségét is egyértelműen ki kell emelni. A férfiak a városi „A” csoportban értek el sikereket már a versenyrendszerű sportban. Alkalmi rendezvények voltak a Nagykanizsa városban működő Ifjúsági Klubok és a KISZ-szervezetek asztalitenisz-bajnokságai. Ismeretes, hogy kiváló munka folyt az ifjúsági klubban. A nyilvántartó könyvek és az eseménykönyvek szólnak a sakkbajnokságról. 1976-ban március 20. és 28. között rendeztek többek között bajnokságot a házban.

Külön megemlékezést érdemel a labdarúgás, amely versenysorozata 1974-ben kezdődött és egészen napjainkig tart. Ma már csak így nevezik, hogy Móricz Kupa.

A főcím ez lehetne, hogy Kiskanizsai utcák-terek labdarúgó torna.

1976-ban 18 felnőtt és 14 serdülőcsapat indult. A szervezés és irányítás Kápolnás Zoltán érdeme elsősorban. Immár több mint 20 éve nagy eseménye ez a településrészeknek. A megyei sajtó (Zalai Hírlap) is rendszeresen közölte az eredményeket. A szervezés a művelődési ház érdeme. Külön elismerés jár a háznak azért, mert neves labdarúgókat hívtak meg a kupa átadására. Így a következőket emelhetjük ki: 1974 – Albert Flórián (első alkalommal), 1976 – Rákosi Gyula, 1977 – Buzányszky Jenő, 1978 – Mátrai Sándor.

1981-ben Kiskanizsai Lakóterületi Sportkör néven szervezték a labdarúgó tornát. Értelmes nyári szabadidő-eltöltés volt a pontos terv szerint. Jól összefogta a fiatalokat. Az ez évi program időrendje is bizonyítja állításunkat: július 12, 17, 18, 25, 26; augusztus 2–8. A ház a kupát átadót élménybeszámolóra is hívta. Egy-egy újságíró vagy szakember is elkísérte a meghívottakat, amely csak emelte a találkozás színvonalát. Rónai Egon szinte állandó vendége volt a Móricz Kupa átadása utáni találkozóknak. De említhetjük Németh Gyula nevét is, aki a Népsport labdarúgó rovatának a vezetője volt. Némelyik találkozást összekötötték aktuális vetélkedővel. Az emlékkönyv bölcs tanácsokkal is szolgált a kiskanizsai fiataloknak. Ezekből kettőt idézünk. Buzányszky Jenő: „A sport: öröm, egészség. Élje vele!” (1977. június 19.) Rákosi Gyula így fogalmazott egy évvel előtte: „Sport = Szellem: egészség, szorgalom.”

Ezenkívül neveztek mindenfajta tornára, amelyet meghirdettek a labdarúgóknak. Indultak a városi II. osztályú bajnokságban, a városi kispályás küzdelmekben, a Béke-Barátság Tornán, Felszabadulási Kupán. Részt vettek különböző sportvetélkedőkön a ház szervezésben a fiatalok.

Tehát összegzésképpen megállapíthatjuk, hogy a sport is szerves része a Móricz Zsigmond Művelődési Ház tevékenységének. Felkarolta az értelmes szabadidő-eltöltést és gondoskodott a szervezésről, elismerésekről, díjakról.

Nem szólnak a jelen keretek között a tanfolyamokról, a gyermekkórusról és többféle rendszeres rendezvényről, amelynek hagyományai alakultak ki. Az alkalmi rendezvényeknek se szeri, se száma. Ezek célirányos elemzést kívánának.

Összetartó erő volt a tematikus kirándulások sora, amelyek egy-egy egységhez kötődtek, amelyek rendszerint egy évet vagy egy tevékenységi formát lezártak.

Nagyon nehéz bemutatni a napi életet a házban, hiszen egy-egy nap működhetett szakkör, klub, együttes, lehetett ismeretterjesztő előadás, nem kevesen voltak, akik csak belátogattak a házba, mert volt hova menni és érdemes volt bemenni. E működésnek hosszú ideig a lelke egy igazi néptanító volt, Vizeli Dezső és mögötte állt egy városrész a ház társadalmi vezetőségével együtt,

amely igényelte, szerette a szépet, a művészt. Büszke volt hagyományaira és képes arra, hogy ezeket megőrizze, feldolgozza, megjelenítse. Mindezek bizonyították,

hogy az elismerés hangján szólhatunk a Móricz Zsigmond Művelődési Ház tevékenységéről.

Felelős kiadó: Vándor László
Szerkesztőség: Göcseji Múzeum, H-8900 Zalaegerszeg, Batthyány u. 2.
Telefon: (92) 311-455, 314-537
HU-ISSN 0238-5139
Nyomdai előkészítés: Vucskó János, Göcseji Múzeum
Nyomás: Zalai Nyomda Rt. 97 3050
Felelős vezető: az Rt. vezérigazgatója

